

THE FAT LADY HAR SKREGET SIG HÆS

SÅ har jeg lige været i Folketinget og afleveret et åbent brev til alle de 179 ansvarlige politikere – nu kan de ikke sige at de ikke vidste det. Nu håber jeg de vil lytte. Ikke til mig. Men til den indre stemme inden i dem selv der også godt ved at den er gal. Jeg har også afleveret det til pressen for de skal jo også vide det.

Jeg håber også du læser brevet – og deler det – for det er både vores etiske fundament og vores fremtid der er på spil.

”The Fat Lady” har skreget sig hæs, så jeg vil gerne vide, om I er døve eller dumme?

Forskerne har sagt det i årevis. Julia Roberts og paven er lige begyndt at sige det. Jeg har sagt det siden 2009. Det er en gammel nyhed, at verden er af lave, men inden for de sidste par år er klimaforandringerne virkelig slået ud i lys lue. Vandet stiger, dyrene uddør med forøget tempo, og den ene krig afløses af den næste. Det er godt nok noget rod, vi har fået lavet, og det mest tossede er, at det slet ikke behøvede at være sådan. De fleste af alle disse ulykker har vi kun os selv at takke for. Og JO, vi ved det faktisk godt. Ligesom med maden. Med alle de oplysningskampagner, der har kørt, KAN der ikke længere være nogen, som ikke ved, hvad der er sundt eller usundt – bæredygtigt eller ødelæggende. Det kan altså ikke være simpel uvidenhed, så der må være et andet fænomen på spil. For det kan jo ikke bare være ren og skær egocentreret dumhed. Vel?

Miljøministeriet er netop blevet nedlagt og den nye minister for Miljø- og fødevareminister, Eva Kjer Hansen, har fjernet de randzoner, der skulle beskytte vandløbene, som nu atter bliver forurenede. Hun er også pro gensplejsning, selv om igen kan forudse de konsekvenser, det vil have for naturen på den lange bane. Måske er det tid til at overveje, om I – den til enhver tid siddende regering – er kompetente til at træffe beslutninger på områder, hvor der IKKE er nogen fortrydelsesret. Når først grundvandet ER forurenede, fiskene ER døde, og afgrøderne ER forgiftet, er der ingen vej tilbage. Måske skal det kun være op til jer at træffe beslutninger, der kan fortrydes – i bagklogskabens klare lys?

Lad mig sige det med det samme: Jeg er ikke ude i et partipolitisk ærinde. Jeg forsøger bare at råbe nogen op, inden det er for sent. Det handler ikke om rød eller blå. Set ud fra et bæredygtigt og etisk perspektiv agerer den ene blok ikke stort bedre end den anden. Hvor var for eksempel det etiske kompas blevet af, da man solgte Dong til Goldman Sachs – der er kendt for at være en af de mest kyniske investeringsbanker overhovedet – eller da man kom med et forslag om at bruge udviklingsbistanden til at sende flygtningene hjem til ISIL. Og når jeg nu er i gang

med etikken: Hvordan kan man så finde på at nedlægge Irak-kommissionen, lige som Anders Fogh Rasmussen stod til at skulle afhøres for at afdække, om han havde handlet på falsk grundlag eller fortiet kontrakterne med Blackwater. Set fra et almenmenneskeligt perspektiv handler begge sider dybt uetisk. Det kan kun være demokratiets tjeneste at få klarhed over, hvad der er op og ned i de sager. Men gennemsigtigheden har trange kår.

Forskningen har for længst fundet frem til de 5 ting – de 5 NO NOs – vi bare IKKE skal gøre, hvis vi vil have en bæredygtig fremtid. Jared Diamond, professor i historie og evolutionsbiologi, siger, at det, der varsler en civilisations sammenbrud, er ét eller flere af disse elementer:

1. Ødelæggelse af miljøet
2. Klimaændringer
3. Krig
4. Dysfunktionel samhandel
5. Rigide samfundsstrukturer

Det, der er den helt store forskel fra os og de tidligere civilisationer, er, at vi er klar over det – det var de ikke. Vi har set, hvad der sker, når man fælder alle træerne på Påskeøen, og fra den franske historie ved vi også, hvordan det går, når en elite forsøger at holde fast ved deres helt urimelige privilegier. Og alligevel gør vi alle fem ... for fuld skrue endda. Er det, fordi vi bare ikke kan overskue det bjerg af udfordringer, vi har fået skabt? Er det hele bare SÅ meget FOR meget, at vi laver en "Thelma og Louise" og bare træder speederen i bund og kører ud over afgrunden?

Jeg kan godt forstå, at det virker næsten helt uoverstigeligt – men det dumme, vi kan gøre, er da at holde os for øjnene og fortsætte. Og vi ved det godt. Det går ikke at svine naturen til, at overfiske havene og fordele verdens ressourcer så uetisk – men ganske fascinerende bliver vi bare ved alligevel. Peter Plys siger, at hvis man taler med én, som ikke forstår det, man siger, skal man være tålmodig. Det kan jo være, fordi vedkommende har noget fluff i ørene. Og det er altså ikke, fordi jeg ikke har været tålmodig – for det har jeg. Allerede i 2009 udgav jeg min første "ørerenser" med titlen På sporet af det etiske menneske. Jeg skrev den sammen med H.H. Dalai Lama – som for mig at se er et af de etiske fyrtårne, vi har at pejle efter.

Mit håb var at vække den sovende selvansvarlighed. Alt for længe havde alt for mange bare kigget på Obama og Merkel, i håbet om at de skulle tage affære – for selv kunne de jo ikke gøre noget. Mange havde fået den opfattelse, at de udfordringer, jorden stod overfor, var så store, at de kun kunne løses af statslederne fra de store lande. Det uhyggelige er, at denne følelse af afmagt bare

er taget til siden. Men intet kan være mere forkert. De udfordringer, vi mennesker har (som art), kan ikke løses af enkeltpersoner. De kan kun løses ved, at vi tager fælles ansvar – for hinanden og for jorden. Og jo, jeg kender reaktionerne, når jeg siger det, for jeg har hørt dem mange gange før: "Det er smukt og velmenende, men også noget utopi. Samfundet er bygget på profit og konkurrence, og det bliver ikke anderledes." Særligt når jeg er i USA og holder mit oplæg Be Generous and Prosper – hvor jeg forklarer den simple sandhed, at med den adfærd, vi p.t. har, er vi sikre på at slå os selv ihjel inden for tre til fire generationer – er der altid nogen i salen, der råber: "Are you a bloody communist," hvortil jeg må svare: "No. I'm a scientist." For der er ikke noget at være i tvivl om; det går virkelig godt med at slå os selv ihjel. Og vi bliver stadig mere og mere effektive til det. Med fracking, social ulighed, gen-våben og så videre. Så undskyld mig, hvis jeg kommer til af fremstå lidt utålmodig, når jeg siger: "Se så at få det fucking fluff ud af ørene, og tag ansvar."

Din cirkel af indflydelse:

Det er slet ikke så svært eller uoverskueligt at tage sin del af det kollektive ansvar på sig. Faktisk er det befriende og ligefrem fremmende for livskvaliteten. Opskriften er enkel: Gør det, du kan, med de ressourcer du har. Andet skal der ikke til. Tænk over dine handlinger, lige fra hvad du køber (og hvor lidt du egentlig har brug for), til det du bruger dit liv på at fremme – og hvad der kommer ud af det. Hjælp de mennesker, du kan – med det du kan. Om man som du sidder i Folketinget, eller om man sidder i kassen i Netto. Sværere er det ikke. Tag ansvar for det, du kan, og bliv en ansvarlig del af den samskabende kollektive menneskehed. Gandhi siger det meget mere enkelt: "Vær den forandring, du gerne vil se i verden." Så sværere er det altså ikke. Og så alligevel.

Jeg oplever, at rigtig mange mennesker kæmper for – hver især – at opretholde deres private lille illusion om, at det nok skal gå. Vi forskanser os på hver vores lille ø og gør alt, hvad vi kan, for ikke at høre. Som en af mine bekendte udtrykte det: "Vi havde ellers tænkt os at tage til Kos i år, men jeg kan altså ikke holde ud at se på alle de flygtninge, så vi tager til Bali i stedet." Og det er ikke, fordi jeg ikke kan forstå hende – for det kan jeg. Fra mit arbejde i Indien ved jeg, at man som enkeltindivid føler sig magtesløs over for så meget elendighed. Men at vi er kommet så vidt, at SÅ mange bevidst fortrænger SÅ meget, det er gruppevækkende. Og jo, jeg ved godt, at det anses for et almenmenneskeligt træk, at man, når man står over for en faretruende eller uoverkommelig situation, kan bedøve sig selv så meget, at man ikke længere hverken kan se eller høre, hvad der egentlig sker. Men den går bare ikke denne gang. Der er altså for meget på spil til, at vi kan fortsætte tornerosesøvn. Hvordan kan noget etisk menneske foreslå de stramninger, der nu skal laves for at holde flygtninge ude af Fort Danmark? Hvordan kan man børste det kollektive ansvar af sig i stedet for at træde til, når verden brænder? Om du er

minister eller mening medlem, se så at få det fluff ud af ørene, og kom i gang. Tag ansvar for det, du kan.

Det meningsfulde liv venter på os:

Fra positiv psykologi ved vi, at man opnår den største oplevelse af livskvalitet, når man bruger sit liv på det, der giver dyb mening. Vi ved også, at når vi ligger på det yderste og skal dø, er det ikke, om man havde tre eller fire par sko, der optager tankerne. Det, man kredser om og genoplever, er de relationer og oplevelser, man har haft. Det er der, den egentlige værdi i livet ligger. Så når vi nu ved det, bruger du så dit liv på det rigtige, eller skal du lige have justeret noget? Og hvor ligger der flere "meningspoint" og venter på at blive indløst end der, hvor du bruger dit liv på at gøre gavn for helheden? Med andre ord er det, der er godt for det enkelte menneske, også det, der er godt for helheden. Det kan da kun gå for langsomt.

For mig er der intet andet, der er vigtigt, end at hjælpe mine medmennesker med at indse, hvor fantastisk livet er – når bare vi lever i resonans med naturen og hinanden. Og selv om jeg som nævnt har det svært med at mønstre mere tålmodighed, så satte jeg mig alligevel ned og skrev endnu en bog, i håbet om at den ville kunne fjerne endnu mere fluff fra mine medmenneskers ører. Når tyngdekraften letter er en roman, der med fast og kærlig hånd sætter de forvredne fortolkninger på plads og genskaber det oprindelige budskab. For når det kommer til helhed, kærlighed og ligeværdighed, har menneskeheden proppet SÅ meget fluff ind i ørene, at det skal spules ud med en højtryksrenser. Det er SÅ absurd at hævde, at mænd er vigtigere end kvinder, eller at mennesker er vigtigere end dyr. Og skulle det endelig komme dertil, så falder resultatet ikke ud til vores fordel. Set ud fra en helhedsbetragtning bidrager vi mennesker ikke med noget til økosystemet. Faktisk sviner og larmer vi bare. Så hvis vi fjernede menneskene, ville økosystemet kun have godt af det. Hvorimod det vil have katastrofale konsekvenser, hvis myren forsvandt. Vi er ikke vigtige for andre end os selv.

Som Gerardo Ceballos og hans medforfatterne forklarede det i deres artikel i Science Advances, er det tempo, hvormed dyrearter uddør, nu så højt, at det inden for nogle få generationer vil ramme os som en boomerang. Men måske gør det ikke noget, at "The Fat Lady" har sunget sig hæs i sit forsøg på at få menneskene til at lytte. Måske skal vi helt ud over kanten, før vi kan reboote hele vores eksistens. Det er bare en meget høj pris at betale for ikke at få det fluff vasket ud.

I har måske slet ikke bemærket det – for I lever jo i det hver dag – men for mig at se er der ingen tvivl om, at der har været en forråelsesproces i gang i den politiske arena. Den har langsomt men sikkert eroderet al menneskelig respekt og etik helt væk. Der er kommet en råhed og en kynisme ind, som kun kan sende os længere ud af kurs.

I håbet om at du vil lytte. Ikke til mig – men til den stemme inden i dig selv, der også ved, at den er gal.

Sebastian Nybo
Foredragsholder og forfatter

NB. Jeg har vedlagt bogen På sporet af det etiske menneske og håber, du vil tage dig tid til at læse den. Og hvis du har meget at se til lige nu, har jeg sat en post-it-seddel ind på det kapitel, hvor de 5 NO NOs er omtalt. Nu kan du i hvert fald ikke sige, at du ikke vidste bedre.